

Grundskolan hösten 2010

De som går ut skolan är flera än de som börjar

Antalet elever i de åländska grundskolorna höstterminen 2010 är drygt 2 840, varav 1 840 på lågstadiet och 1 000 på högstadiet. Pojkarna är 100 flera än flickorna. Av eleverna går 55 i klassbunden specialundervisning, medan träningsundervisningen omfattar 30 elever.

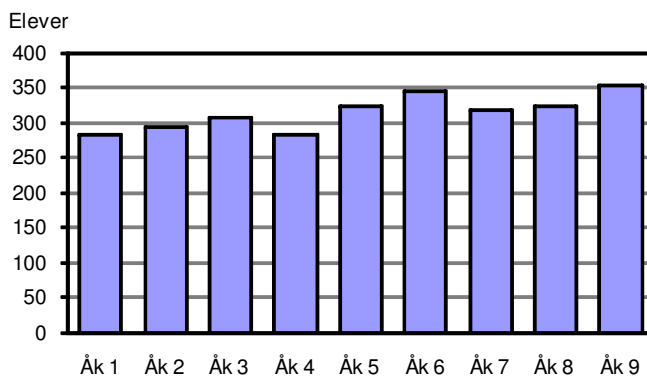
Tabell 1. Grundskolelever efter undervisningstyp, kön och stadium 2010

	Totalt	Kön		Stadium	
		Flickor	Pojkar	Lågstadiet	Högstadiet
Totalt	2 841	1 367	1 474	1 840	1 001
Allmänundervisning	2 756	1 341	1 415	1 796	960
Specialundervisning	55	14	41	34	21
Träningsundervisning	30	12	18	10	20

Antalet elever i grundskolan har sjunkit med närmare 50 sedan höstterminen 2009 på grund av att de som gick ut högstadiet i våras var flera än de som började ettan i augusti. Ettorna utgör grundskolans minsta årskurs med sina drygt 280 elever, medan niondeklassarna är flest eller över 350 stycken. Dagens sexåringar som ska börja skolan nästa höst är över 300, men ändå betydligt färre än niorna som slutar.

Trots att elevantalet minskade totalt sett ökade det i tio skolor jämfört med förra läsåret, bland dem Sottunga som dock med sina 13 elever är klart minst. Strandnäs skola har flest elever eller nästan 400.

Antal elever per årskurs hösten 2010

Beskrivning av statistiken

Detta meddelande innehåller statistik om eleverna i de åländska grundskolorna, deras språkstudier samt vissa uppgifter om skolornas datautrustning. Det huvudsakliga statistiska måttet är antalet elever, som redovisas fördelat efter bl.a. skola, årskurs, kommun, typ av undervisning och val av frivilliga språk. Statistiken gäller situationen i början av läsåret 2010–2011, eller den 20 augusti 2010. Vissa jämförelser med tidigare år görs också.

Definitioner och förklaringar:

Landskommuner	Alla kommuner utom Mariehamn
Landsbygden	Alla kommuner på fasta Åland utom Mariehamn
Skärgården	Brändö, Föglö, Kumlinge, Kökar, Sottunga och Vårdö
-	Exakt 0 enheter
.	Uppgift ologisk, kan ej förekomma
..	Uppgift saknas

Statistiken baseras på uppgifter som ÅSUB har begärt in från de kommunala skolförvaltningarna. Uppgifterna har sänts in till ÅSUB via e-post antingen direkt från skolorna eller via skoldirektörerna. Insamlingen är en totalundersökning och uppgifter från samtliga grundskolor ligger till grund för statistiken. ÅSUB har gjort vissa kompletteringar och korrigeringar av statistiken efter kontakter med skolorna och skolförvaltningarna.

ÅSUB publicerar sedan år 2000 ett årligt meddelande med grundskolestatistik. Meddelandet liksom ytterligare statistik om grundskolan, bl.a. flera tidsserier och mera detaljerade uppgifter om de enskilda skolorna, finns på ÅSUBs webbplats (www.asub.ax). Statistik om lärarna i grundskolan och andra delar av det åländska skolväsendet publiceras vart tredje år, senast 2008. Övrig årlig utbildningsstatistik som ÅSUB ger ut gäller utbildningen efter grundskolan och vid Högskolan på Åland, avlagda examina, utbildning som inte leder till examen samt studerande utanför Åland. En prognos om det framtida elevunderlaget på Åland gavs ut i juni 2010. All utbildningsstatistik är tillgänglig på hemsidan i form av publikationer, databaser och exceltabeller.

Den åländska grundskolan

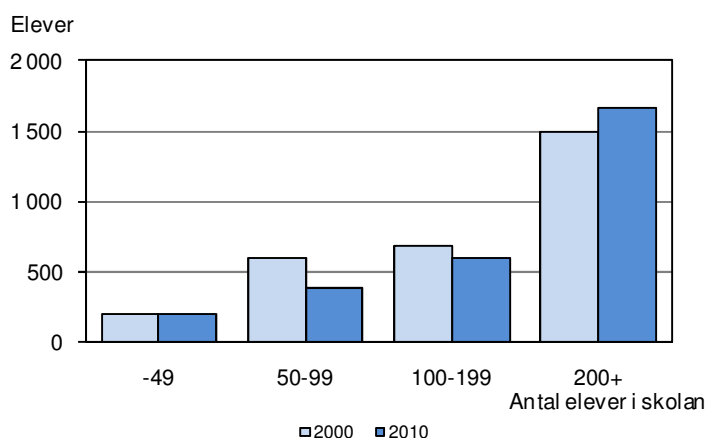
Grundskolan är obligatorisk och omfattar nio årskurser, varav årskurs 1-6 hör till lågstadiet och årskurs 7-9 till högstadiet. Grundskolorna upprätthålls av kommunerna. Mariehamn har fyra egna grundskolor, varav två är lågstadier, en är högstadium och en, Strandnäs skola, omfattar båda stadier. Landsbygdskommunerna och Vårdö har egna lågstadieskolor, men samarbetar om högstadieundervisningen genom Norra Ålands högstadiedistrikt (Godby högstadieskola) respektive Södra Ålands högstadiedistrikt (Kyrkby högstadieskola). Godby högstadieskola handhar även den klassbundna specialundervisningen (SAN) på lågstadiet för sina medlemskommuner. Skärgårdskommunerna utom Vårdö har var och en egna skolor med både låg- och högstadium. Träningsundervisningen för elever med utvecklingsstörning (STR) upprätthålls av Kyrkby högstadieskola för hela Åland. Denna undervisning är elvaårig och börjar vid sex års ålder. I statistiken redovisas träningsundervisningens elever så att sjuåringarna hänförs till årskurs ett, åttaåringarna till årskurs 2 etc. Sexåringarna redovisas här sammanslagna med årskurs ett, medan den sista årskursen redovisas som årskurs 10.

Två skolor har stängts

Totalt finns det 23 grundskolor. Detta är två färre än föregående läsår eftersom Lappo skola i Brändö och Pålsböle skola i Finström har stängts. Därmed finns det bara en skola i alla landskommuner utom Jomala och Saltvik som har två skolor vardera. I Mariehamn som har fyra grundskolor förbereds en sammanslagning av Övernäs skola och Övernäs högstadieskola, men de verkar ännu formellt som separata läroinrättningar.

Fjorton av skolorna har endast lågstadium och en endast högstadium medan åtta har både låg- och högstadiumundervisning. I den sistnämnda gruppen finns fem skärgårdsskolor samt Strandnäs skola i Mariehamn. Godby och Kyrkby högstadieskolor har lågstadieelever bara inom special- respektive träningsundervisningen.

Antal elever efter skolans storlek 2000 och 2010

Bara 6 skolor har mer än 200 elever, men i dessa skolor går nästan 60 procent av eleverna. Av högstadieeleverna går 95 procent och av lågstadieeleverna 39 procent i skolor av denna storleksordning. I de sju skolor som har under femtio elever går sju procent av eleverna. Detta framgår av *tabell 2* där skolorna och eleverna visas fördelade efter skolornas elevantal.

Tabell 2. Antal skolor och elever efter skolornas elevantal hösten 2010

	Totalt	Antal elever i skolan				
		-29	30-49	50-99	100-199	200+
Antal skolor	23	4	3	6	4	6
Med bara lågstadium	14	1	2	5	4	2
Med bara högstadium	1	-	-	-	-	1
Med både låg- och högstadium	8	3	1	1	-	3
Antal elever	2 841	93	108	379	598	1 663
Lågstadiet	1 840	72	94	362	598	714
Högstadiet	1 001	21	14	17	-	949
Procent av eleverna	100,0	3,3	3,8	13,3	21,0	58,5
Lågstadiet	100,0	3,9	5,1	19,7	32,5	38,8
Högstadiet	100,0	2,1	1,4	1,7	-	94,8

Tabell 3. Antal elever efter skola samt kön och årskurs hösten 2010

Skolorna efter kommun	Totalt	Kön		Lågstadiet							Högstadiet				
		Flickor	Pojkar	Totalt	Åk 1	Åk 2	Åk 3	Åk 4	Åk 5	Åk 6	Totalt	Åk 7	Åk 8	Åk 9	Åk 10
Åland	2 841	1 367	1 474	1 840	283	295	308	284	324	346	1 001	319	324	354	4
Brändö															
Brändö skola	43	15	28	29	8	3	5	5	4	4	14	6	5	3	-
Eckerö															
Eckerö skola	57	28	29	57	8	10	11	12	5	11	-	-	-	-	-
Finström															
Källbo skola	177	84	93	177	27	29	28	28	33	32	-	-	-	-	-
Föglö															
Föglö skola	54	29	25	37	1	7	9	10	7	3	17	9	6	2	-
Geta															
Geta skola	26	11	15	26	3	5	6	4	5	3	-	-	-	-	-
Hammarland															
Näfsbyskola	96	45	51	96	15	16	16	10	20	19	-	-	-	-	-
-därav spec.klass. (SAN)	5	-	5	5	-	-	1	-	2	2	-	-	-	-	-
Jomala															
Södersunda skola	105	52	53	105	21	12	25	13	18	16	-	-	-	-	-
-därav spec.klass. (SAN)	2	-	2	2	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-
Vikingaåsens skola	210	93	117	210	34	31	40	29	30	46	-	-	-	-	-
-därav spec.klass. (SAN)	1	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kumlinge															
Kumlinge skola	27	14	13	22	2	6	2	2	6	4	5	3	2	-	-
Kökar															
Kökar skola	27	10	17	16	2	2	4	1	7	-	11	2	6	3	-
Lemland															
Lemlands skola	147	70	77	147	18	25	25	23	24	32	-	-	-	-	-
-därav spec.klass. (SAN)	2	1	1	2	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Lumparland															
Lumparlands skola	30	14	16	30	4	3	2	6	6	9	-	-	-	-	-
Saltvik															
Rangsby skola	55	21	34	55	10	11	10	8	8	8	-	-	-	-	-
Ödkarby skola	67	33	34	67	12	7	11	15	14	8	-	-	-	-	-
Sottunga															
Sottunga skola	13	6	7	8	2	1	-	5	-	-	5	5	-	-	-
Sund															
Sunds skola	50	22	28	50	7	8	6	6	13	10	-	-	-	-	-
Vårdö															
Vårdö skola	35	19	16	35	6	7	8	4	2	8	-	-	-	-	-
Mariehamn															
Strandnäs skola	397	200	197	240	29	38	37	41	42	53	157	53	50	54	-
-därav spec.klass. (SAN)	26	8	18	16	2	4	1	2	3	4	10	2	5	3	-
Ytternäs skola	248	126	122	248	48	37	38	33	48	44	-	-	-	-	-
Övernäs skola	169	83	86	169	24	34	23	24	30	34	-	-	-	-	-
Övernäs högstadieskola	244	117	127	-	-	-	-	-	-	-	244	84	79	81	-
Norra Ålands högstadieskolekt															
Godby högstadieskola	233	116	117	6	-	1	-	3	1	1	227	66	75	86	-
-därav spec.klass. (SAN)	14	4	10	6	-	1	-	3	1	1	8	3	2	3	-
Södra Ålands högstadieskolekt															
Kyrkby högstadieskola	331	159	172	10	2	2	2	2	1	1	321	91	101	125	4
-därav spec.klass. (SAN)	3	1	2	-	-	-	-	-	-	-	3	-	1	2	-
-därav trän.und. (STR)	30	12	18	10	2	2	2	2	1	1	20	7	4	5	4

Norra Ålands högstadieskolekt omfattar kommunerna Finström, Geta, Saltvik, Sund och Vårdö.

Södra Ålands högstadieskolekt omfattar kommunerna Eckerö, Hammarland, Jomala, Lemland och Lumparland.

Träningsundervisningen på grundskolenivå för hela Åland är förlagd till Kyrkby högstadieskola.

SAN = specialundervisning, anpassade lärokurser. STR = specialundervisning, träningsundervisning

Niorna är flest

I *tabell 3* presenteras antalet elever i de enskilda grundskolorna efter kön och årskurs. Specialklasserna och träningsundervisningen framgår skilt under respektive skola. Skolorna är grupperade efter kommun. Strandnäs skola och Kyrkby högstadium är de största skolorna med 397 respektive 331 elever. Godby och Övernäs högstadieskolor har knappt 250 elever vardera, medan Ytternäs och Vikingaåsen är de enda renodlade lågstadieskolor som når över nivån 200 elever. Sottunga skola är klart minst med 13 elever. Av skolorna med under 50 elever finns fem i skärgården. På fasta Åland är det Geta och Lumparlands skolor som tillhör denna grupp.

Den största årskursen totalt sett utgörs av niorna som är 354 stycken. Därefter följer årskurs sex med 346 elever. De minsta årskurserna är ettan med 283 elever och fyran där det går 284.

Tabell 4 visar antalet elever kommunvis, d.v.s. hur många elever från varje kommun som går i grundskolan. Antalet framgår skilt för allmänundervisning, specialundervisning samt träningsundervisning. Man ser också hur många elever varje kommun har i sina egna skolor, i skolor som man upprätthåller gemensamt med andra kommuner samt i andra kommuners skolor. Den största gruppen som går i annan kommuns skola är elever från Järsö-Nåtöområdet i Lemland som av geografiska orsaker går i skola i Mariehamn. Inklusive fem åländska elever som går i skola utanför Åland är totalantalet grundskoleelever 2 846.

Tabell 4. Antal elever efter kommun hösten 2010

Elevers hemkommun	Elever totalt		Typ av undervisning			Typ av skola		
	Antal	Procent av Åland	Allmän	Special (SAN)	Tränings (STR)	Egen	Gemen- sam	Annan kommuns
Brändö	45	1,6	45	-	-	43	-	2
Eckerö	91	3,2	89	-	2	55	36	-
Finström	280	9,8	267	5	8	177	101	2
Föglö	54	1,9	54	-	-	54	-	-
Geta	40	1,4	37	-	3	26	14	-
Hammarland	150	5,3	141	7	2	96	53	1
Jomala	465	16,3	458	4	3	315	135	15
Kumlinge	27	0,9	27	-	-	27	-	-
Kökar	28	1,0	28	-	-	27	-	1
Lemland	264	9,3	261	2	1	147	67	50
Lumparland	46	1,6	44	2	-	30	16	-
Saltvik	192	6,7	184	6	2	122	70	-
Sottunga	13	0,5	13	-	-	13	-	-
Sund	102	3,6	99	3	-	50	51	1
Vårdö	46	1,6	46	-	-	35	10	1
Mariehamn	1 003	35,2	968	26	9	991	9	3
Landskomm.	1 843	64,8	1 793	29	21	1 217	553	73
- Landsbygden	1 630	57,3	1 580	29	21	1 018	543	69
- Skärgården	213	7,5	213	-	-	199	10	4
Åland	2 846	100,0	2 761	55	30	2 208	562	76

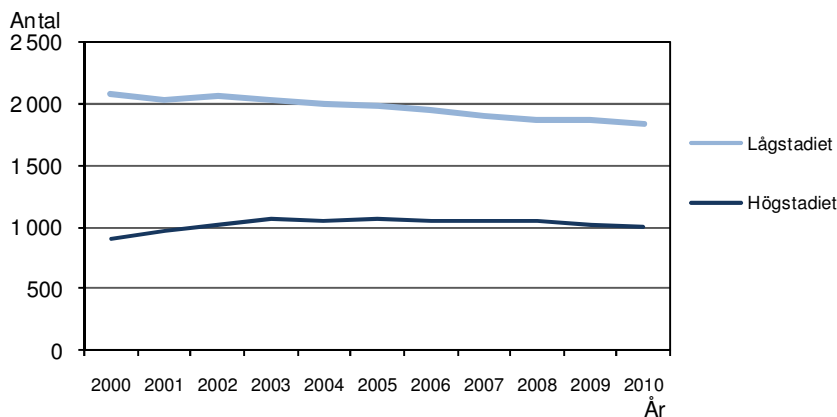
Med Gemensam skola avses högstadieskola som kommunen upprätthåller i form av kommunalförbund tillsammans med andra kommuner. Också träningsundervisningen vid Kyrkby högstadieskola ingår i denna kategori.

Fem elever som går i skola utanför Åland ingår i Annan kommuns skola.

Elevantalet har minskat med 250 sedan år 2003

Antalet grundskoleelever nådde sin kulmen 2003, då det var nästan 3 100, varefter det har minskat och nu är under 2 850. Antalet lågstadieelever har visat en sjunkande tendens hela perioden, medan antalet högstadieelever ökade fram till 2005 för att sedan börja minska. Om man gör en litet längre tillbakablick kan man dock konstatera att elevantalet på 1990-talet, fram till 1997, låg under dagens nivå.

Antal elever efter stadium 2000-2010

Den sjunkande trenden på senare år kan förklaras med att de sista av de stora årskullarna från "baby-boomens" år 1988–1995 först har lämnat lågstadiet och nu håller på att gå ut högstadiet. Denna effekt har dock mildrats en del av årliga flyttningsöverskott för Åland i de yngre åldersgrupperna som har gjort att årsklasserna har vuxit något. I *tabell 5* kan man t.ex. se att 310 personer började ettan år 2003, men nu när årskullen går i åttan har de blivit 324 stycken. En liknande tillväxt märks för alla årsklasser.

Åldersstrukturen är sådan att antalet nya ettor kommer att vara mindre än antalet elever som går ut nian också de närmaste åren. Ett tillskott genom inflyttning behövs således om inte antalet grundskoleelever ska sjunka ytterligare. Mera fakta om den väntade utvecklingen av antalet elever finns i ÅSUBs statistikrapport "Kommunala befolkningsscenarier" (ÅSUB Statistik 2010:2).

Tabell 5. Antal elever efter årskurs höstterminerna 2000–2010

Stadium	År										
Årskurs	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Totalt	2 993	3 012	3 078	3 094	3 047	3 058	3 003	2 947	2 919	2 887	2 841
Lågstadiet	2 081	2 038	2 059	2 031	1 998	1 989	1 946	1 901	1 871	1 865	1 840
Högstadiet	912	974	1 019	1 063	1 049	1 069	1 057	1 046	1 048	1 022	1 001
1	339	319	348	310	306	336	316	275	301	292	283
2	340	343	320	342	308	308	330	314	276	310	295
3	338	343	351	329	345	308	312	340	318	279	308
4	359	338	347	352	333	352	305	311	345	321	284
5	339	357	340	352	354	333	349	312	315	346	324
6	366	338	353	346	352	352	334	349	316	317	346
7	303	366	341	355	347	353	351	336	352	322	319
8	306	301	368	339	360	348	356	352	337	355	324
9	300	305	306	368	339	365	345	358	356	342	354
10	3	2	4	1	3	3	5	-	3	3	4

Ökat elevantal i flera skärgårdsskolor

Trots det sjunkande elevantalet totalt sett har tio skolor flera elever än förra läsåret, bland dem fyra i skärgården. Källbo, Geta, Hammarland, Södersunda, Vikingaåsen och Ytternäs har också ökat.

Jämfört med 2003, då elevantalet var som störst, är det endast fem skolor som har mera elever i dag nämligen Källbo, Södersunda, Lemland, Vårdö och Ytternäs. I Källbos fall beror dock ökningen på skolsammanslagningar och inte på ett växande elevantal i Finström. Sedan 2003 har elevantalet minskat i alla distrikt. Den största relativa minskningen har skett i skärgården och på norra Åland.

Tabell 6. Antal elever efter skola och distrikt höstterminerna 2000–2010

Skola	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Distrikt											
Åland	2 993	3 012	3 078	3 094	3 047	3 058	3 003	2 947	2 919	2 887	2 841
Brändö ¹⁾	61	58	60	62	57	53	45	43	38	33	43
Lappo ¹⁾	8	5	8	6	7	6	4	5	5	5	.
Eckerö	71	73	77	70	65	65	66	58	58	61	57
Emkarby ²⁾	50	50	48	50	47	.	.	.	.	.	.
Källbo (Godby) ²⁾	83	81	75	75	84	140	128	126	131	129	177
Pålsböle ²⁾	56	54	60	59	57	58	61	55	50	45	.
Föglö	58	59	56	54	59	59	56	56	60	60	54
Geta	42	40	37	33	26	25	25	20	21	22	26
Näfsby	117	112	123	115	104	100	97	89	85	91	96
Södersunda	104	103	85	83	81	83	86	79	90	91	105
Vikingaåsen	217	216	219	223	224	232	212	201	205	200	210
Enklinge ³⁾	6	7	6	4	.	.	.	.	.	.	.
Kumlinge ³⁾	45	44	42	40	41	32	29	27	24	26	27
Kökar	31	31	31	33	35	33	37	33	34	30	27
Lemland	135	122	138	135	126	135	136	141	144	147	147
Lumparland	29	32	30	30	31	27	31	35	33	34	30
Rangsby	58	62	62	63	61	57	48	50	52	55	55
Ödkarby	71	73	78	76	76	68	71	77	70	71	67
Sottunga	16	17	14	14	14	14	12	12	12	10	13
Sund	89	87	94	91	94	90	90	80	65	56	50
Vårdö	30	30	30	26	23	26	28	23	27	32	35
Strandnäs ⁴⁾	381	372	370	384	405	409	408	415	412	402	397
Ytternäs	252	256	262	259	260	262	266	257	247	245	248
Övernäs	232	211	206	209	210	198	191	182	171	180	169
Övernäs hs	199	224	245	247	223	227	230	245	244	244	244
Godby hs	226	251	266	279	255	257	242	249	260	258	233
Kyrkby hs	326	342	356	374	382	402	404	389	381	360	331
-därav trän.und. (STR)	31	32	32	32	33	31	31	28	30	32	30
Distrikt											
Mariehamn	1 064	1 063	1 083	1 099	1 098	1 096	1 095	1 099	1 074	1 071	1 058
Södra Ål. högst.distrikt ⁵⁾	968	968	996	998	980	1 013	1 001	964	966	952	946
Norra Ål. högst.distrikt	705	728	750	752	723	721	693	680	676	668	643
Övriga skärgården	225	221	217	213	213	197	183	176	173	164	164
Träningsundervisningen	31	32	32	32	33	31	31	28	30	32	30

¹⁾ När Lappo skola stängdes 2010 överfördes eleverna till Brändö skola

²⁾ När Källbo skola öppnades 2005 ersatte den Godby och Emkarby skolor. 2010 flyttade Pålsböle skolas elever till Källbo.

³⁾ När Enklinge skola stängdes 2004 överfördes eleverna till Kumlinge skola

⁴⁾ För 2000 är siffrorna för Strandnäs summerade för de två separata skolor som fanns då (låg- respektive högstadium)

⁵⁾ Exklusive träningsundervisningen

Som mest har över 350 elever gått ut grundskolan årligen

Antalet elever som går ut grundskolan årligen sammanfaller inte helt med antalet nior i början av läsåret. Orsaker till skillnaderna är att antalet elever kan ändras från höstterminen till vårterminen samt att eleverna i träningsundervisningen går ytterligare ett år och lämnar grundskolan först det år de fyller sjutton år. De senaste åren har antalet elever som gått ut grundskolan varit i storleksordningen 350 stycken per år. Vårterminen 2010 var antalet 336, varav ingen fick skiljebetyg.

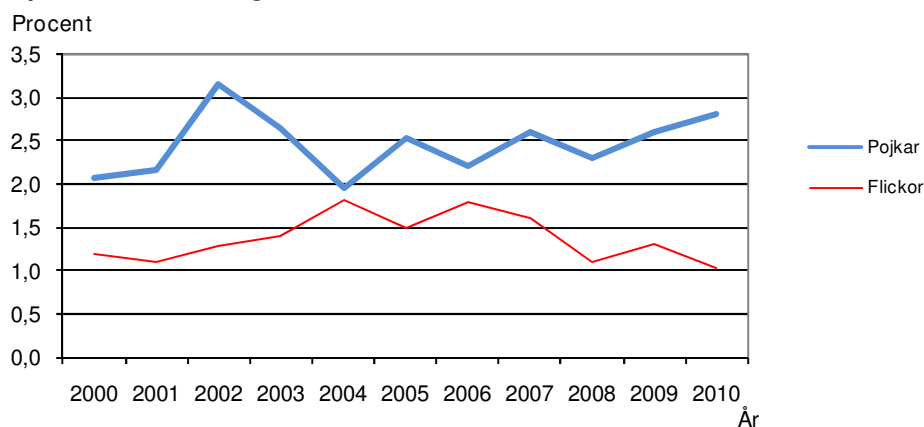
Tabell 7. Elever som gått ut grundskolan vårterminerna 2001–2010

Betyg	År									
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Totalt	297	299	310	357	339	359	344	353	355	336
Därav med skiljebetyg	-	1	1	2	1	-	1	-	1	-
Flickor	145	142	142	187	156	169	172	165	180	174
Därav med skiljebetyg	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-
Pojkar	152	157	168	170	183	190	172	188	175	162
Därav med skiljebetyg	-	1	1	1	1	-	-	-	1	-

Växande andel pojkar i specialklass

Den klassbundna specialundervisningen (SAN) omfattar 55 elever, vilket är två procent av samtliga elever. Andelen av pojkarna är högre än av flickorna vilket har varit fallet hela 2000-talet. De senaste åren har antalet pojkar som går i specialklass ökat medan flickorna har blivit färre. I början av decenniet var det en större andel av lågstadieleverna än av högstadieleverna som gick i specialklass, medan förhållandet på senare år har blivit det motsatta.

Andel av grundskoleleverna som fick klassbunden specialundervisning 2000-2010

Hösten 2010 går 2,8 procent av pojkarna och 1,0 procent av flickorna i specialklass. På högstadiet är könsfördelningen i specialklasserna jämn, medan det på lågstadiet är till övervägande del pojkar som får denna form av undervisning.

Tabell 8. Elever i klassbunden specialundervisning efter kön och årskurs hösten 2010

Kön	Totalt	Lågstadiet							Högstadiet			
		Totalt	Åk 1	Åk 2	Åk 3	Åk 4	Åk 5	Åk 6	Totalt	Åk 7	Åk 8	Åk 9
Antal												
Totalt	55	34	2	7	2	7	7	9	21	5	8	8
Flickor	14	4	-	2	-	2	-	-	10	2	6	2
Pojkar	41	30	2	5	2	5	7	9	11	3	2	6
Procent av samtliga elever												
Totalt	2,0	1,9	0,7	2,4	0,7	2,5	2,2	2,6	2,1	3,1	4,5	2,3
Flickor	1,0	0,5	-	1,4	-	1,5	-	-	2,0	1,2	3,8	1,2
Pojkar	2,8	3,5	1,5	3,4	1,4	3,8	5,0	5,5	2,3	1,8	1,3	3,5

Procenten anger andel av alla elever på respektive årskurs exklusive träningsundervisningen (STR).

Tabell 9. Andel elever i klassbunden specialundervisning efter kön och stadium 2000–2010, procent

Stadium	År										
Kön	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Grundskolan totalt	1,7	1,7	2,2	2,0	1,9	2,0	2,0	2,1	1,7	2,0	2,0
Flickor	1,2	1,1	1,3	1,4	1,8	1,5	1,8	1,6	1,1	1,3	1,0
Pojkar	2,1	2,2	3,1	2,6	2,0	2,5	2,2	2,6	2,3	2,6	2,8
Lågstadiet	1,8	1,7	2,0	1,4	1,4	1,3	1,7	1,6	1,6	1,8	1,9
Flickor	1,5	1,3	1,0	0,8	0,9	0,9	1,6	1,3	1,0	0,8	0,5
Pojkar	2,2	2,2	3,0	2,1	1,8	1,7	1,8	2,1	2,3	3,0	3,5
Högstadiet	1,2	1,4	2,8	3,1	2,9	3,3	2,7	3,0	1,9	2,2	2,1
Flickor	0,5	0,7	1,9	2,5	3,6	2,6	2,1	2,1	1,1	2,2	2,0
Pojkar	1,9	2,1	3,6	3,7	2,2	4,0	3,2	3,8	2,7	2,2	2,3

Några få börjar skolan som sex- eller åttaåringar

Skolgången inleds vanligen det år eleven fyller sju år, men i vissa fall börjar någon elev tidigare eller senare. *Tabell 10* visar åldersfördelningen för ettorna enligt den ålder de kommer att ha den 31 december 2010. Av de totalt 283 ettorna fyller 279 stycken sju i år. Två elever började ett år tidigare och två kommer att vara åtta år eller äldre när året är slut. Av de elever som skulle ha börjat skolan i höst är det nio som har fått uppskov till nästa år.

Tabell 10. Antal elever i årskurs 1 efter ålder och kön hösten 2010

Ålder	Antal			Procent		
	Totalt	Flickor	Pojkar	Totalt	Flickor	Pojkar
Totalt	283	134	149	100,0	100,0	100,0
6 år	2	2	-	0,7	1,5	-
7 år	279	132	147	98,6	98,5	98,7
8+ år	2	-	2	0,7	-	1,3

Tabellen omfattar inte elever i träningsundervisningen.

Språkstudier

Studierna i engelska, som är ett obligatoriskt språk, börjar i de flesta skolor i årskurs 3. Tre skolor har dock undervisning i engelska redan från ettan och fyra skolor från tvåan. Detta betyder att 20 procent av eleverna i årskurs 2 läser engelska.

Som frivilligt språk kan eleverna välja mellan finska, tyska och franska. Vilka av språken som är möjliga att läsa redan på lågstadiet varierar mellan kommunerna. I de flesta kommuner börjar studierna av de frivilliga språken på femman, men i några redan på fyran. På högstadiet kan man läsa två olika frivilliga språk. Att det finns relativt utförliga statistikuppgifter om språkstudierna i grundskolan beror på att valfriheten är betydande när det gäller språkundervisningen. Detta gör att det finns olika alternativ för när språkstudierna börjar och framför allt beträffande elevernas val av frivilliga språk. Därför är det av intresse att kunna se hur dessa valmöjligheter tar sig konkret uttryck och vilka skillnader det finns i detta avseende mellan könen, mellan olika skolor och mellan olika årskurser.

Drygt 80 procent läser finska i sexan

Studierna av frivilliga språk på lågstadiet framgår i *tabell 11* samt i *tabell 12*, där utvecklingen på årskurs sex år 2000–2010 visas. Hur stor andel som läser språk före årskurs fem beror på både i hur många skolor man har möjlighet att välja språk och hur stor del av eleverna som har utnyttjat denna möjlighet. I årskurs fyra läser fyra procent av eleverna valfria språk, i årskurs fem 87 procent och i årskurs sex 81 procent. Finska dominerar de frivilliga språkstudierna på lågstadiet. Några procent läser tyska och franska.

Tabell 11. Frivilliga språkstudier på lågstadiet efter kön och årskurs hösten 2010

Språk	Antal elever	Procent av eleverna per årskurs					
Kön	åk 1 - 6	1	2	3	4	5	6
Elever med valfritt språk							
Totalt	574	-	-	-	3,9	87,3	81,4
Flickor	279	-	-	-	4,6	91,5	87,3
Pojkar	295	-	-	-	3,3	84,1	76,1
Finska							
Totalt	527	-	-	-	3,9	81,1	73,6
Flickor	259	-	-	-	4,6	86,5	79,4
Pojkar	268	-	-	-	3,3	76,9	68,3
Tyska							
Totalt	37	-	-	-	3,5	3,4	4,6
Flickor	17	-	-	-	3,8	3,5	4,2
Pojkar	20	-	-	-	3,3	3,3	5,0
Franska							
Totalt	30	-	-	-	3,5	2,8	3,2
Flickor	13	-	-	-	3,8	1,4	3,6
Pojkar	17	-	-	-	3,3	3,8	2,8

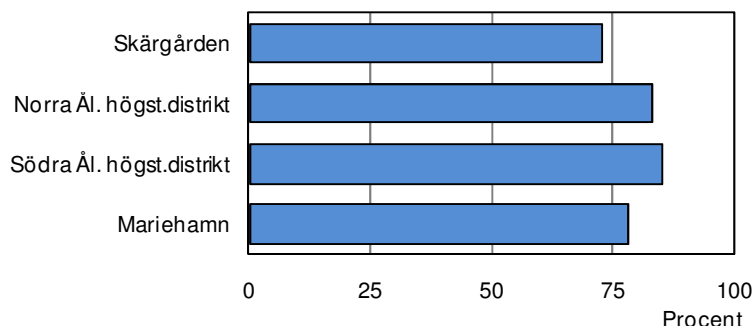
Tabellen omfattar inte elever i träningsundervisningen.

Inom ramen för en försöksverksamhet prövar tio elever i Föglö på att läsa finska, tyska och franska på åk 4.

Flickorna är mera benägna att läsa språk

Hur stor del av eleverna som väljer att läsa något frivilligt språk varierar mellan skolorna. Allt mellan 60 och 100 procent förekommer. I diagrammet visas dessa uppgifter sammanslagna till större distrikt. Andelen sjätteklassare med frivilligt språk är störst i Södra Ålands högstadiedistrikt och lägst i skärgården (exkl. Vårdö).

**Andel av sexorna som läser ett frivilligt språk efter distrikt
hösten 2010**

Språkstudiernas popularitet har varierat en hel del under perioden 2000–2010. Varje år har en större andel av flickorna än av pojkarna läst ett frivilligt språk på sexan. År 2010 är andelen för flickorna 87 procent och för pojkarna 76 procent, vilket innebär att skillnaden mellan könen har blivit större igen efter att ha varit ganska liten i fyra år. Andelen av sexorna som läser finska sjönk jämfört med 2009, medan andelen som studerar tyska och franska steg.

Tabell 12. Frivilliga språkstudier på årskurs 6 efter kön år 2000–2010, procent av eleverna

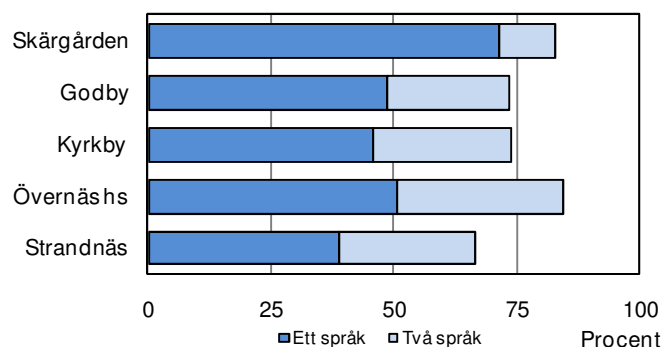
Språk Kön	År										
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Elever med valfritt språk											
Totalt	90,6	93,4	86,5	82,1	84,8	86,2	86,7	89,0	85,3	87,8	81,4
Flickor	96,3	95,5	93,9	92,9	90,7	94,4	88,8	91,2	86,8	89,6	87,3
Pojkar	84,4	91,7	79,9	71,9	79,8	77,8	84,6	86,9	83,8	85,7	76,1
Finska											
Totalt	81,3	84,8	80,5	76,6	78,2	78,5	79,8	84,1	80,4	85,9	73,6
Flickor	86,3	88,3	89,7	86,3	83,9	83,7	81,1	87,1	82,2	89,0	79,4
Pojkar	75,7	81,8	72,3	67,4	73,4	73,1	78,4	81,1	78,8	82,3	68,3
Tyska											
Totalt	4,1	6,0	5,2	3,5	4,0	4,3	4,2	3,2	4,8	1,9	4,6
Flickor	3,2	3,2	3,6	4,2	4,3	5,6	4,7	1,2	4,6	0,6	4,2
Pojkar	5,2	8,3	6,5	2,8	3,7	2,9	3,7	5,1	5,0	3,4	5,0
Franska											
Totalt	5,2	2,7	0,9	2,0	2,6	3,4	2,7	1,7	-	-	3,2
Flickor	6,8	3,9	0,6	2,4	2,5	5,1	3,0	2,9	-	-	3,6
Pojkar	3,5	1,7	1,1	1,7	2,7	1,8	2,5	0,6	-	-	2,8

Tabellen omfattar inte elever i träningsundervisningen.

Var fjärde högstadieelev läser bara engelska som främmande språk

Tabellerna 13–15 visar elevernas språkval på högstadiet. I högstadiet kan man välja att läsa finska, tyska och franska som valfria språk. Man kan läsa inget, ett eller flera av språken. Av högstadieleverna läser 28 procent två frivilliga språk och 48 procent ett språk. Drygt 24 procent läser inte något frivilligt språk alls utan nöjer sig med engelska som enda främmande språk.

Andel av högstadieleverna som läser frivilliga språk efter skola hösten 2010

Det finns rätt stora variationer mellan skolorna när det gäller hur stor del av eleverna som har valt att läsa olika språk. Sottunga har den högsta andelen av eleverna som läser två frivilliga språk, eller 40 procent, följd av Övernäs högstadium med 34 procent. Finska läses i alla nio skolor med högstadieundervisning, tyska i åtta och franska i fyra skolor.

Tabell 13. Frivilliga språkstudier på högstadiet efter skola hösten 2010, procent

Skola	Andel elever efter språk			Andel elever efter antal språk		
	Finska	Tyska	Franska	Inget	Ett	Två
Totalt	67,9	21,2	14,7	24,5	47,7	27,8
Brändö	100,0	14,3	-	-	85,7	14,3
Föglö	82,4	11,8	-	17,6	70,6	11,8
Kumlinge	100,0	-	-	0,0	100,0	-
Kökar	27,3	18,2	-	54,5	45,5	-
Sottunga	100,0	40,0	-	0,0	60,0	40,0
Strandnäs	58,0	14,0	22,9	33,8	38,9	27,4
Övernäs hs	75,0	27,5	16,8	15,6	50,4	34,0
Godby	67,8	17,6	12,3	26,9	48,5	24,7
Kyrkby	65,4	23,6	13,0	26,2	45,5	28,2

Tabellen omfattar inte elever i träningsundervisningen.

Totalt i högstadiet läser 68 procent av eleverna finska, 21 procent tyska och 15 procent franska. För finska och franska gäller att en större andel av flickorna än av pojkarna har valt att studera dessa språk, medan könsfördelningen är jämn bland dem som läser tyska. Av flickorna läser 34 procent två språk mot 21 procent av pojkarna. Andelen pojkar som inte läser något frivilligt språk är 31 procent mot 18 procent för flickorna.

Många hoppar av språkstudier under högstadiet

Språkstudierna minskar betydligt från sjuan till nian. I årskurs sju läser 85 procent något frivilligt språk men bara 70 procent i årskurs nio. Av sjuorna studerar 40 procent två frivilliga språk, medan andelen är 20 procent bland niorna. Detta är ett återkommande mönster för varje årskull, att färre av eleverna läser språk på nian än vad de gjorde på sjuan. Benägenheten att stiga av språkstudier under högstadietiden syns hos både pojkar och flickor och gäller såväl finska som tyska och franska.

Tabell 14. Frivilliga språkstudier på högstadiet efter kön och årskurs hösten 2010

	Åk 7-9		Procent av eleverna per årskurs		
	Antal	Procent	7	8	9
Antal språk					
Totalt					
Inget frivilligt språk	240	24,5	14,7	27,2	30,7
Ett språk	468	47,7	46,2	47,2	49,6
Två språk	273	27,8	39,1	25,6	19,8
Flickor					
Inget frivilligt språk	88	17,8	11,0	19,5	22,7
Ett språk	236	47,8	44,8	44,7	53,5
Två språk	170	34,4	44,2	35,8	23,8
Pojkar					
Inget frivilligt språk	152	31,2	18,8	34,8	38,4
Ett språk	232	47,6	47,7	49,7	45,8
Två språk	103	21,1	33,6	15,5	15,8
De enskilda språken					
Finska					
Totalt	666	67,9	77,6	63,8	63,0
Flickor	373	75,5	81,6	71,7	73,3
Pojkar	293	60,2	73,2	55,9	53,1
Tyska					
Totalt	208	21,2	28,5	19,7	16,0
Flickor	106	21,5	28,8	21,4	14,5
Pojkar	102	20,9	28,2	18,0	17,5
Franska					
Totalt	144	14,7	19,2	15,6	9,7
Flickor	100	20,2	23,3	24,5	13,4
Pojkar	44	9,0	14,8	6,8	6,2
Nivå					
Finska					
A2	599	61,1	70,2	55,3	58,2
B1	67	6,8	7,4	8,4	4,9
B2	-	-	-	-	-
Tyska					
A2	25	2,5	1,9	3,4	2,3
B1	179	18,2	26,6	15,9	12,9
B2	4	0,4	-	0,3	0,9
Franska					
A2	6	0,6	0,0	0,0	1,7
B1	138	14,1	19,2	15,6	8,0
B2	-	-	-	-	-

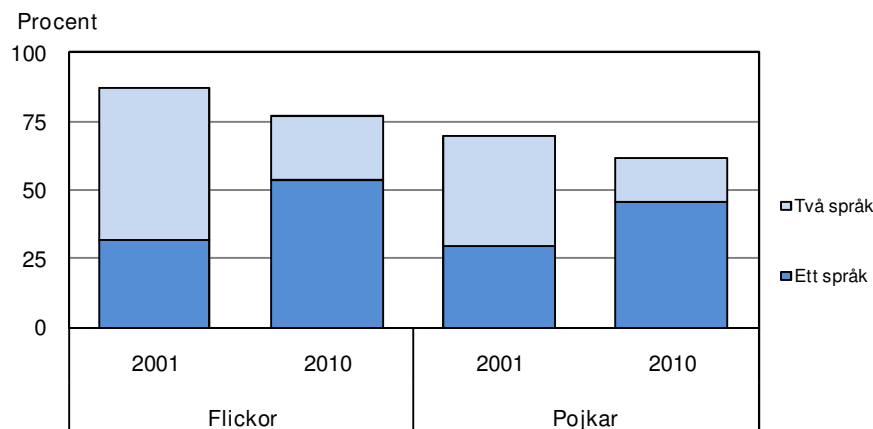
Tabellen omfattar inte elever i träningsundervisningen.

Nivå A2 innebär att språket börjat läsas på lågstadiet, medan B1 och B2 står för språk som påbörjas på högstadiet. B1 är en längre lärokurs, minst sex veckotimmar, och B2 en kortare lärokurs, minst fyra veckotimmar. Av dem som läser finska på högstadiet har större delen A2-finska, medan det för tyskans och franskans del är B1 som dominerar.

Minskat intresse för de frivilliga språken

Språkstudierna minskar inte bara från sjuan till nian, utan också sett över en längre tid har intresset sjunkit. Under första delen av 2000-talet var det runt 80 procent av niorna som läste något frivilligt språk, men på senare år har andelen sjunkit mot 70 procent. År 2001 läste nästan hälften av eleverna på årskurs nio två frivilliga språk, men denna andel ligger nu på 20 procent. Nedgången i språkstudier har skett både för flickor och pojkar.

Andel av niorna med frivilliga språk efter kön 2001 och 2010

Tabell 15. Frivilliga språkstudier på årskurs 9 år 2000–2010, procent av eleverna

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Antal språk											
Totalt											
Inget friv. språk	..	21,7	31,1	22,2	16,4	23,1	29,0	27,9	31,2	34,3	30,7
Ett språk	..	30,7	37,0	47,7	55,5	47,5	50,1	53,8	48,7	46,2	49,6
Två språk	..	47,7	32,1	30,1	28,1	29,4	20,9	18,3	20,1	19,5	19,8
Flickor											
Inget friv. språk	..	12,6	18,0	15,1	13,6	13,1	19,7	15,2	21,5	27,3	22,7
Ett språk	..	31,5	33,8	49,5	46,1	48,2	53,8	57,9	48,6	51,1	53,5
Två språk	..	55,9	48,2	35,4	40,3	38,7	26,6	26,8	29,9	21,6	23,8
Pojkar											
Inget friv. språk	..	29,9	42,2	30,1	18,8	31,8	38,4	38,7	40,9	42,0	38,4
Ett språk	..	29,9	39,8	45,7	63,5	46,9	46,5	50,3	48,9	40,7	45,8
Två språk	..	40,1	18,7	24,3	17,7	21,4	15,1	11,0	10,2	17,3	15,8
De enskilda språken											
Finska											
Totalt	77,1	68,3	62,0	66,3	74,9	68,9	63,8	67,9	64,6	59,5	63,0
Flickor	80,3	78,3	74,1	71,9	81,2	77,4	71,7	79,9	74,6	64,2	73,3
Pojkar	74,0	59,2	51,8	60,1	69,6	61,5	55,8	57,6	54,5	54,3	53,1
Tyska											
Totalt	35,0	29,3	23,0	22,7	23,0	22,2	16,8	10,1	13,6	15,1	16,0
Flickor	41,5	34,3	30,9	22,4	24,7	25,6	19,7	11,6	16,4	17,6	14,5
Pojkar	28,7	24,8	16,3	23,1	21,5	19,3	14,0	8,9	10,8	12,3	17,5
Franska											
Totalt	12,8	16,0	14,8	14,8	14,0	12,5	11,3	12,4	11,0	10,9	9,7
Flickor	17,0	25,2	25,9	21,4	20,8	19,6	15,6	20,1	17,5	11,9	13,4
Pojkar	8,7	7,6	5,4	7,5	8,3	6,3	7,0	5,8	4,5	9,9	6,2

Tabellen omfattar inte elever i träningsundervisningen.

Hälften åker skolskjuts

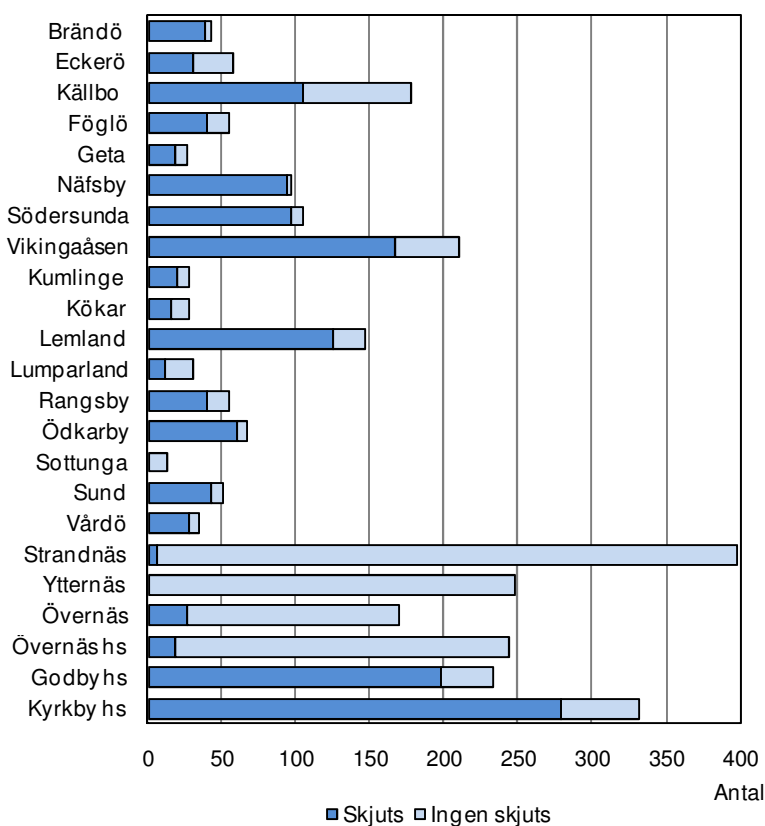
Skolskjutsandet är en omfattande verksamhet. Drygt 1 450 av grundskolans elever, eller något över hälften, åker buss eller taxi till skolan. Andelen är högst på landsbygden, nästan 80 procent, medan den är 70 procent i skärgården. Diagrammet visar dock att det finns stora variationer mellan enskilda landsbygds- och skärgårdsskolor när det gäller hur stor del av eleverna som åker skolskjuts respektive tar sig till skolan på egen hand. Till Mariehamns skolor får bara knappt fem procent av eleverna skjuts, däribland de som kommer från Järsö-Nåtöområdet.

Tabell 16. Skolskjutsar hösten 2010

Region	Elever totalt	Elever som får skol-skjuts	Därav skjuts-berättigade	Procent av eleverna som får skolskjuts
Mariehamn	1 058	50	69	4,7
Landsbygden	1 586	1 263	1 157	79,6
Skärgården	199	140	125	70,4
Åland	2 843	1 453	1 351	51,1

Regionindelningen avser skolornas läge och inte elevernas hemkommuner.

Elever med respektive utan skolskjuts

Över 100 elever har annat modersmål än svenska

Av eleverna i grundskolan har 113 något annat språk än svenska, vilket är 4 procent av samtliga. Finska är modersmål för 27 elever, lettiska för 14 och kurdiska för 10. Därefter följer ryska med 9 och persiska med 7 elever samt thai, tyska och rumänska som talas av sex elever vardera. Övriga språkgrupper omfattar färre än 5 elever. Totalt finns 21 olika språk representerade.

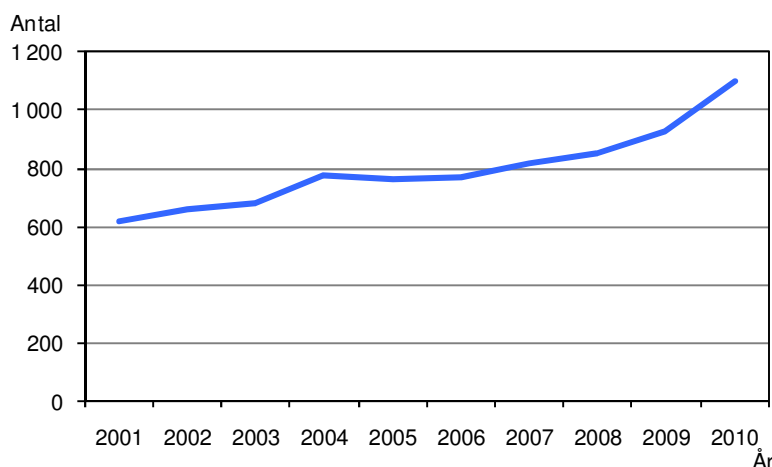
Det största antalet elever med andra språk finns i Strandnäs skola, där 40 procent av dem går. De flesta av grundskolorna har dock någon eller några elever som inte har svenska som modersmål.

Stor satsning på datorer

De åländska grundskolorna har nästan 1 100 datorer. Detta är 170 flera än i fjol, vilket är en ovanligt stor ökning. Drygt 460 av datorerna är anskaffade år 2008 eller senare. Över 830 används främst för undervisning och studier. Om man sätter denna siffra i förhållande till antalet elever innebär det att det går 3,4 elever per dator. Datortätheten varierar dock betydligt mellan skolorna. Allt från sex till mindre än två elever per dator förekommer.

Internetanslutningarna har förändrats betydligt sedan år 2001 såtillvida att modem- och ISDN-anslutningarna har ersatts med bredband. År 2010 har 7 skolor ADSL, 18 fast förbindelse och 13 trådlöst bredband.

Antal datorer i bruk 2001-2010

Tabell 17. Datorer i skolorna hösten 2010

Skola	Antal datorer				Elever per dator	Internetanslutning		
	I bruk	Anskaffade 2008 eller senare	Används främst för undervisn. o. studier	- av dessa med Inter- netanslutn.		Fast förbind.	ADSL (bred- band)	Tråd- löst bred- band
Totalt	1 097	463	835	833	3,4	18	7	13
Brändö	25	25	14	14	3,1	1	-	-
Eckerö	16	1	12	12	4,8	1	-	-
Källbo	76	15	48	48	3,7	-	1	-
Föglö	17	14	16	16	3,4	1	-	1
Geta	15	7	15	15	1,7	1	-	-
Näfsby	33	15	29	29	3,3	1	-	-
Södersunda	38	-	35	35	3,0	1	-	1
Vikingaåsen	62	46	45	45	4,7	1	-	1
Kumlinge	18	9	12	12	2,3	1	-	1
Kökar	14	4	10	10	2,7	1	1	1
Lemland	59	16	47	47	3,1	-	1	-
Lumparland	23	14	20	20	1,5	-	1	1
Rangsby	20	16	16	16	3,4	1	-	1
Ödkarby	28	14	23	23	2,9	-	-	1
Sottunga	7	5	6	6	2,2	1	1	1
Sund	32	22	25	25	2,0	-	1	1
Vårdö	16	14	12	12	2,9	1	-	-
Strandnäs	148	40	86	86	4,6	1	-	1
Ytternäs	73	21	61	61	4,1	1	-	1
Övernäs	71	24	60	60	2,8	1	-	-
Övernäs hs	51	5	39	39	6,3	1	1	-
Godby hs	115	48	84	82	2,8	1	-	1
Kyrkby hs	140	88	120	120	2,8	1	-	-

Tabell 18. Datorer och nätanslutningar 2001–2010

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Datorer										
Datorer i bruk	616	663	678	778	761	772	820	852	927	1 097
Används främst för undervisning och studier	510	550	544	631	611	618	666	679	718	835
Elever per dator	5,9	5,6	5,7	4,8	5,0	4,9	4,4	4,3	4,0	3,4
Antal skolor med olika Internetanslutningar										
Fast förbindelse	10	9	10	10	12	12	..	12	14	18
ADSL (bredband)	-	2	7	14	12	14	..	13	11	7
Trådlöst bredband	-	-	-	-	3	2	..	5	9	13
ISDN	15	12	8	2	-	-	..	-	-	-
Modem	3	4	2	-	-	-	..	-	-	-

ÅS UP

Ålandsvägen 26
PB 1187
AX - 22 111 MARIEHAMN